

NAPLÓ

Augusztus 30-án, vasárnap délután a Bazilika előtti téren kezdődött az idei („1025.”) *tanév ünnepélyes megnyitója*. Maszkot viselve gyűlt össze a 340 bencés diák és tanáraik, akik közül sokan fél éve nem találkoztak, nem látták egymást. Az ünnepelő közösséget **Cirill főapát úr** köszöntötte. A koronavírusról szólva kifejtette, hogy a világszerte megtorpanásra kényszerítő és embereket félelemben tartó járvány eddig észre sem vett értékekre is felhívta a figyelmünket. Ezek között említette a család és a közösség szerepét, a munka tápláló és éltető erejét. A megtorpanás ráirányította a figyelmet arra, hogy lehet örülni mindezeknek. És volt még egy bátorító tapasztalata ennek az időszaknak: megtanultunk figyelni és vigyázni egymásra. Legfőképp azt szeretnénk folytatni együtt, tanárok és diákok az év során, hogy minél mélyebben ismerkedjünk Istennel és az ember világával, a tudományokkal és a művészetekkel, és közben megtapasztaljuk azt is, hol van emberi létünk igazi alapja, miben áll annak valódi méltósága. A főapáti köszöntő után **Semjén Zsolt** miniszterelnök-helyettes hangsúlyozta, hogy Pannonhalma az örök keresztényi és a klasszikus értékeket is képviseli. A test, a lélek és a szellem egységén alapuló keresztény emberkép szerinte különösen jellemző a bencés nevelésre, amihez a nemzet is hozzátartozik, mert Isten az égi haza mellett földi hazát is adott nekünk. Az ünnepség után a bazilikában a Veni Sancte szentmisével folytatódott a tanévnyitó. Itt **Juhász-Laczkó Albin** igazgató atya kiemelte, hogy amikor ünneplünk, egy kicsit megáll az idő. Kitapinthatóvá válik, könnyebben megragadható, megélhető, hogy hol is vagyunk, miért is vagyunk, kik is vagyunk valójában. Mi is vesz bennünket körül. Mi van bennünk. Hát félelem és bizonytalanság. De körülvesz bennünket valami más is, a történelem, a múlt, például ez a lassan nyolcszáz

éves bazilika. Itt megidézte az építtető Uros apátot: *„Tedd meg ma, most azt, amit kell. Ez a tiéd, és ez: egyedül a tiéd. A Te felelősséged.”* És ahogy épül a templomod, azt fogod majd látni, mint a mesteremberek nyolcszáz éve. Hogy milyen gyönyörű is ez. Minden egyes köve: minden megtanult vers, megoldott feladat, lejátszott focimeccs. A nyolcszáz év az csak a ráadás. És akkor még ott van az örök élet is – zárta tanévnyitó gondolatait Albin atya.

Fiatal öregdiákjaink ötlete alapján fogadtuk be a *Cars 'n' Coffee* nevű rendezvényt szeptember 12-én délelőtt a gimnáziumi parkolóba. Mintegy 20–25 autós és motor gyűlt össze tulajdonosával, hogy bemutassák egymásnak, mit is tudnak a járművek. Aston Martintól Ladáig terjedt a skála. Mindez igazi új színfoltot jelentett diákjaink számára.

A Gimnázium Galériájában nyílt meg 18-án délután **Benda Iván** fotóművész (több színház fotósa) kiállítása *Jeruzsálem, Jeruzsálem...* címmel, ahol hosszabb szentföldi tartózkodásának képi élményeivel ismerkedhettünk meg. Ugyanezen a napon este a Díszteremben **Oroszi Beatrix** orvos, epidemiológus, járványügyi szakértő tartott előadást *COVID 19: mit tudunk (tenni)?* címmel. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium járványtanmatematikai projektjének vezető orvos-epidemiológusa a legégetőbb témákat hozta Pannonhalmára.

Meinrad Dufner, a münsterschwarzachi bencés kolostor szerzetese műveiből 21-én a Főapátság főmonostori kiállítóterében nyílt retrospektív tárlat *Vendégségben testnél és léleknél* címmel, kapcsolódva a főapátság 2020-as „Vendégségben” témakörben szervezett kulturális és spirituális programjaihoz. A megnyitón **Cirill főapát úr** köszöntőjében felidézte: a pannonhalmi bencés közösség évtizedek óta ismeri Meinrad atyát; az 1980-as években már tartott itt lelkigyakorlatot. *Mi először nem a művészt, hanem a lelki író, a zsinati lelkiségben megújulást kereső szerzetest ismertük meg. Anselm Grünnel együtt írt könyvei sokunk számára alapművekké váltak. Meinrad atya művészarcát a münsterschwarzachi kolostorban ismertem meg, ahol meghívott, hogy nézzem meg a műtermét. Szerinte a vallás értelmezhetetlen művészet nélkül. „A képek soha nem mondanak el egy történetet végig, mindig csak egyes részeit, eljutnak a lényegig, de soha nem árulják el teljesen a titkot. Ez a helyzet a vallással is: nem tudja megmagyarázni a teljes igazságot, de megsejteti a lényegét.”* Meinrad atya mindig új dolgokkal próbálkozik, hűen a műterme falán olvasható felirathoz: *„Minden lehet a képen.”* Maga a művész nem tudott eljönni a megnyitóra, de levélben megköszönte az értő rendezést a kurátoroknak – **Mélyi József** művészettörténésznek és **Dejcsics Konrád** atyának, kulturális főigazgatónak –, és azt kívánta a látogatóknak, hogy *a műalkotások és a szövegek, minden, amire testben és lélekben rájöttem, erősítse, ébressze fel és bátorítsa bennük az eleven életet.* E kívánság művészi megfogalmazása a kiállítás emblematicus alkotása, mely Szent Agostont idézve ezt a címet viseli: *Krisztus, az élet előtán-*

cosa. A kereszt alakú táncparketten feszületekről levett korpuzok táncolnak, forognak, hajladoznak, ugróköteleznek. Mindez nem polgárpukkasztás vagy blaszfémia: a keresztről levett és élő Krisztus a feltámadásba vetett hit legmélyebb kifejezése. **Stefan Brunner**, a kiállítás létrejöttét a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus (NEK) Titkársága mellett támogató Goethe Intézet igazgatóhelyettese megnyitóbeszédében elmondta: Németországban számos nagyszabású kiállításon mutatták már be Meinrad Dufner munkásságát. Lenyűgöző életművének sokszínűsége: teológus, pszichológus, egy sor könyv szerzője, továbbá művész, aki az anyagok végtelen bőségéből válogat és hoz létre alkotásokat. Nem riad vissza a hagyományokkal való kritikus szembenézésről, megkérdőjelezi a jól bejáratott megközelítési módokat, esetenként pedig le is rombolja azokat. Ahogy maga megfogalmazta: *Szakítok valamivel, darabokra tépem, majd valami újjá ragasztom össze. Műveit sokszor tükörnek is tekinthetjük, amelybe beletekintve a szemlélő – de maga a művész is – saját élete és hite kérdéseivel szembesül.* **Mélyi József** kurátor, aki szintén nem tudott személyesen jelen lenni a megnyitón, üzenetében megvallotta, hogy rengeteget tanult a kiállítás létrehozása közben (a megnyitó szövege Figyelő rovatunkban olvasható). *Mindenből tovább lehet építkezni. És még egy hiba is több tudáshoz, tapasztalathoz juttathat, teljesebbé tehet, és nem megrövidít* – vallja a művész a kiállításon látható interjúban. *Az újrakezdés, az önkifejezés, a kudarcokkal és önmagunkkal való szembenézés* volt a kiállítás rendezésének alapvető vezérfonala – mondta el a tárlat másik kurátora, **Dejcsics Konrád** atya. – *És mindennek a mélyén ott van az ember és Isten találkozása, az a tapasztalat, amikor Krisztus arcában felfedezzük a saját arcunkat.*

- A Gimnázium Dísztermében 25-én **Legeza Örs** (Humboldt-díjas) fizikus, iskolánk volt diákja (MTA-Wigner Fizikai Kutatóközpont) tartott előadást *Jövőnk a kvantumfizika „árnyékában”* címmel. Habár a matematikai háttér lehet rémisztő, az előadás mégis megpróbálta képi nyelven bemutatni az utóbbi húsz év áttöréseit ezen a területen. Az egyre kisebb méretskálakon megvalósuló fizikai folyamatok vizsgálatával újabb és újabb ismeretre teszünk szert. Még el sem tudjuk képzelni, milyen változásokat hoz majd életünkben a kvantum-technológia. Világképünk így folyamatosan változik, de vajon a tudomány és hit kizárják-e egymást vagy éppen erősítik? Ilyen és hasonló kérdéseket is érintve nyújtott betekintést az előadás a kvantumvilág rejtjeibe.
- A **Zene Világnapja** alkalmából a Bazilikában október 2-án *In memoriam Koloss István* emlék-koncerten vehettünk részt. A közreműködők **Szotyori Nagy Gábor** orgonaművész, **Koloss Krisztina** csellóművész és **Szakács Ildikó** énekművész voltak. Koloss István alkotásai és Liszt-átiratai hangzottak el. Ugyanezen a napon este a Díszteremben a **BALACE TRIÓ**

koncertjére került sor a *Köszönjük, Magyarország!* program keretében. Az együttes tagjai: **Ávéd János** (altszaxofon), **Fenyvesi Márton** (gitár) és **Gyárfás Attila** (dob), akiket egymás és a zene iránt érzett tiszteletük, alázatuk segít útjukon. Tudják, mi az *egyensúly*, és nem félnek használni. Segíthetnek bárkinek, hogy rátaláljon saját „balance”-ára.

- A Gimnázium Dísztermében 9-én **Bollobás Béla** matematikus (University of Cambridge, University of Memphis) tartott előadást *A járványok terjedésének egyszerű matematikai modelljei* címmel. Az előadót a kombinatorikában a világ vezető matematikusai között tartják számon. Sokan hiszik, hogy egy jó matematikus „ki tudja számolni”, hogy egy járvány hogyan fog terjedni. Ez rettentő távol van az igazságtól: még a legegyszerűbb modellek teljes elemzése is reménytelen feladatokhoz vezet. Ennek ellenére a járványok olyan problémák felvetésére inspirálják a matematikusokat, amelyek csodás, bár nagyon nehéz elméletekhez vezetnek. Az előadás két ilyen elmélet kezdetét vázolta több nagyon szép problémával.
- A Gimnáziumi Galériában 10-én **foto kiállítás** nyílt iskolánk 80. tanéve alkalmából, amely az 1939/40 és 2019/20 között végzett évfolyamokból egy-egy véletlenszerűen kiválasztott **öregdiák portréiből áll**. A fényképeket készítették: **Rácmolnár Milán**, **Hirling Bálint** és **Ivándi-Szabó Balázs**. A kiállítást a Díszterem előterében **Virágvölgyi István** nyitotta meg (a megnyitó szövege Figyelő rovatunkban olvasható). **Barcza István** igazgatóhelyettes (öregdiák) nyitószövegében pedig ezt olvassuk: *Nyolcva év nem is olyan nagy idő. Épp átéri még egy emberi élet. Még minden évfolyamból épp él valaki. Utolsó pillanat, hogy elkapjuk a pillanatot, rögzítsük állóképbe az időt, megállítsuk a futószalagot. Talán magunkra ismerhetünk az arcukon. Jé, ilyenek voltunk huszonhét évesen, vagy majd ilyenek leszünk hetvenkét évesen. Az ő arcuk a mi arcunk. Maszk nélkül látszik minden. Az egyik inkább én vagyok, a másik meg nem annyira. Vagy akár, ilyen szeretnék lenni, olyan nem nagyon. Látni, hogy múlik az idő, lép előre évről évre, lineárisan. Egybe látni azt, hogy néz ki a komoly, felnőtt élet. Mi vár az érettségi után. Milyen az, amikor már nem bencés diák az ember. És akik a falak mögött vannak, akik végképp nem vehetők ki a képeken, de mégis odaképzeltük őket. Bencés atyák, akik ezt az egészet kitalálták nekünk, fontos tanáraink, akik működtetik és átörökítik. Folyamatosan megújítják, hogy mi itt ugyanazt az örök újdonságot érezzük, mint ők.*

Hirka Antal